

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Quid sit peccatum originale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

De genera. anim. libr. 2. cap. 68.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

tio aīæ generantis, fm Philo. in lib. de Generatione animalium. & ex hoc habet virtutem causandi, & humanam naturam, & originale peccatum.

Ad xvii. Dicendum, qd aliquis vir iustus accedendo ad uxorem meretur fm id quod est propriū sibi, & sic nō transmittit peccatum originale: sed fm id quod habet ab Adam, vt supra dictum est.

Ad xviii. Dicendum, qd Adam in quantum fuit principium humanæ naturæ habuit rationem causæ vniuersalis: & ita per eius actum corrupta est tota humana natura, quæ ab eo propagatur.

Ad xix. Dicendum, qd peccatum primi hominis est quodammodo peccatum commune totius humanæ naturæ, vt dictum est: & ideo cuius puniatur pro peccato primi parentis, non punitur pro peccato alterius: sed pro peccato suo.

ARTICVLVS II. Quid sit peccatum originale.

SECUNDO queritur, quid sit peccatum originale, & vtrū sit concupiscentia. Dicitur n. Aug. in lib. de Baptismo paruulorum, Adam præter imitationis exemplum, occulta etiam tabe carnalis concupiscentiæ suæ tabefecit in se omnes de sua stirpe vteruos. vnde Apost. recte ait, In quo omnes peccauerunt, vt dictum est. ergo peccatum originale est concupiscentia.

¶ 2 Præter. Ansel. dicit in lib. de Conceptu virginali. Sic factus est, vt in ordinatā concupiscentiam sentire non deberet, sed sicut in eodem lib. dicit, Peccatum est non solum cum non habet homo quod debet habere: sed etiam cum habet quod non debet habere, ergo concupiscentia contracta est peccatum originale.

¶ 3 Præter. Aug. dicit in lib. Retractionum, qd concupiscentiæ reatus in baptismo soluitur: sed proprie soluitur in baptismo reatus originalis peccati, ergo concupiscentia est originale peccatum.

SED CONTRA, Damasc. dicit in lib. 2. quod peccatū est ex eo, qd aliquis auertitur ab eo quod est fm naturam, in id quod est contra naturam. ex quo hī qd peccatum est contra naturam: sed concupiscentia est naturalis, hāc n. natura omnia animalia docuit, ergo concupiscentia nō est peccatū originale. Sed dicitur, qd concupiscentia est naturalis fm naturā corruptam, non autem secundum naturam institutam.

¶ 2 Sed contra, Concupiscentia est proprius actus potētiae concupiscibilis: sed vis concupiscibilis est naturalis, et fm naturā institutā, ergo et concupiscentia.

¶ 3 Præter. Nullū peccatum se habet ad bonum & ad malum: sed concupiscentia est & boni, puta, sapientiæ, & mali, puta, rapinæ, ergo concupiscentia de se non est peccatum originale.

¶ 4 Præter. Concupiscentia nominat vel habitū vel actum: sed fm qd nominat actum, est peccatū actuale non originale: fm autem qd nominat habitū non potest esse peccatum originale, quia habitus in aliquo homine acquisitus ex proprijs eius actibus malis non est peccatum, alioquin continue peccaret, & continue demereretur. & sic multominus habitualis concupiscentia causata in hoc homine ex actu primi parentis habet nomen peccati. Nullo ergo modo, concupiscentia est originale peccatum.

¶ 5 Præter. Omnis habitus aut est naturalis, aut acquisitus, aut infusus: sed peccatū originale nō est habitus naturalis, quia fm Diony. 4. ca. de diu. nomi. Nichil qd inest aliquid fm naturā, est ei malū. Similiter et

nec est habitus acquisitus, qd habitus acquisitus causatur ex actibus, vt patet per Philo. in 2. Ethic. peccatum autem originale non acquiritur ex actibus, sed trahitur per originem. Similiter etiā nō est habitus infusus, quia talium habitū solus Deus est causatus in anima operans: qui tamen non potest esse causa peccati. Nullo ergo modo peccatum originale est habitualis concupiscentia.

¶ 6 Præter. Secundum cōem Theologorum sententiam, in bonis habitus præcedit actum, quia habitus infusus est a Deo, actus autē est a nobis: in malis autem actus præcedit habitum. Si ergo peccatū originale sit habitualis concupiscentia, sequeretur qd malus actus, qui sunt peccata actualia, præcederent peccatum originale, quod est inconueniens.

¶ 7 Præter. Peccatum originale non est fomes totius peccati: sed peccata non solū causantur ex concupiscentia, sed etiam per malitiam vel ignorantiam, vt in superioribus habitum est, ergo peccatum originale non est concupiscentia.

¶ 8 Præter. Si concupiscentia est originale peccatum, hoc hēret per sui essentiam, & sic remanente concupiscentia post baptismum non esset solutū peccatum originale, quod est inconueniens: aut dī peccatum originale, pp aliquid aliud adiunctum, & sic illud aliud magis peccatum originale. Non ergo peccatum originale est concupiscentia.

¶ 9 Præter. Accidens causatur ex principis subiecti peccati originalis subiectum est anima, concupiscentiæ autem causa non est anima sed caro, ergo concupiscentia non est originale peccatum.

¶ 10 Præter. Concupiscentia maxime vtrū esse originale peccatum, secundum qd importat necessitatem concupiscendi: sed hæc necessitas dupliciter intelligitur. Vno modo, vt sit necessitas consentiendi motui concupiscentiæ. Quæ quidem necessitas non potest esse peccatum originale, quia nō manet post baptismum: originale autem manet actū, & transit in motum: originale autem est necessitas sentiendi concupiscentiæ motus: sed hæc potest esse originale peccatum.

Aut enim esset originale peccatum pp seipsam, propter aliud: si propter seipsam, cum talis necessitas maneat post baptismum, sequeretur qd peccatum originale maneret post baptismum: si autem propter aliud, propter caritatem originalis iustitiæ, hoc vtrū esse possibile: quia necessitas sentiendi concupiscentiæ motus se habet ad peccatum originale, si sentire in actu se habet ad peccatum actuale.

¶ 11 Præter. Si concupiscentia est originale peccatum, hoc est essentialiter aut causaliter: sed nō essentialiter, quia concupiscentia est causa originalis peccati, alioquin in istis qui sunt sine gratia, quilibet reus concupiscentiæ esset peccatum, quod patet falsum: cum quandoq; per rationem naturalem concupiscentiæ motibus resistant. Neq; ergo necessitas sentiendi huiusmodi motus est, peccatum originale, pp caritatem originalis iustitiæ adiunctam, & sic nullo modo concupiscentia est originale peccatum.

¶ 12 Præter. Si concupiscentia est originale peccatum, hoc est essentialiter aut causaliter: sed nō essentialiter, quia concupiscentia est causa originalis peccati, alioquin in istis qui sunt sine gratia, quilibet reus concupiscentiæ esset peccatum, quod patet falsum: cum quandoq; per rationem naturalem concupiscentiæ motibus resistant. Neq; ergo necessitas sentiendi huiusmodi motus est, peccatum originale, pp caritatem originalis iustitiæ adiunctam, & sic nullo modo concupiscentia est originale peccatum.

¶ 13 Præter. Sicut i statu naturæ corruptæ, concupiscentia bilis repugnat rationi: ita & irascibilis, ergo nō magis debet

Can. 4. p. 4. a medio.

debet dici concupiscentia originale peccatū, q̄ ita. **I**TEM ostendebatur q̄ peccatū originale sit igno-
rātia. Dicit. n. Ansel. in lib. de prædestinatione, q̄ hu-
manæ naturæ imputatur ad peccatum originale im-
potentia iustitiam habendi & eam intelligendi: sed
impotentia intelligendi pertinet ad ignorantiam.
ergo peccatum originale est ignorantia.

¶ 2 Præ. In eodē lib. dicit, q̄ minoratio pulchritudinis
humanæ naturæ imputat ad peccatū: sed maxime pul-
chritudo humanæ naturæ consistit in splendore sciē-
tiæ. ergo v̄ q̄ peccatū originale quod imputatur hu-
manæ naturæ, sit minoratio scientiæ, s. ignorantia.
¶ 3 Præ. Hugo de sancto Victore dicit, q̄ vitium qd̄
nascendo contraximus est per ignorantiam in men-
te, & per concupiscentiam in carne: sed hōi vitium
est peccatum originale. Ergo peccatum originale
non magis est concupiscentia, quā ignorantia.

SED CONTRA, Ignorantia est aliud a concupiscē-
tia, nec est in eodem subiecto: sed idem non est in
diuersis generibus, nec in diuersis subiectis. ergo
originale peccatum cum sit concupiscentia, nō po-
test esse ignorantia.

¶ 2 Præ. Sicut intellectus defectum patitur pp̄ origi-
nale peccatū: ita & inferiores vires, vt generatiua, & ē
ipsum corpus. Si ergo ignorantia, quæ est defectus
intellectus ponatur esse peccatum originale, pari
ratione & omnes defectus inferiorum virium, &
etiam ipsius corporis, quod videtur inconneniens.

ITEM ostendebatur quod peccatum originale est
carentia originalis iustitiæ. Ansel. enim sic argumē-
tatur in li. de Conceptu virginali, Omne peccatum
est iniustitia, & per consequens excludit aliquam
iustitiam: sed peccatum originale non excludit aliā
iustitiam quā originale. ergo originale pecca-
tum est carentia originalis iustitiæ.

SED CONTRA, culpa dicitur p̄ priuationē gratiæ gratū
faciētis: sed originalis iniustitia nō includit gratiā gra-
tū faciētē, quia in originali iustitia primus homo
conditus fuit, non aut in gratia gratum faciēte, ut
v̄ per Magistrum in 2. Sententiarum, ergo carentia
originalis iustitiæ non constituit rationem peccati.

¶ 2 Præ. Originalis iustitia non restituitur per baptis-
mum, quia adhuc vires inferiores rationi resistunt.
Si ergo peccatum originale esset carentia origina-
lis iustitiæ, sequeretur quod peccatum originale nō
solueretur per baptismum, quod est hæreticum.

¶ 3 Præ. Subiectum debet poni in definitione acci-
dentis: sed cum dicitur quod peccatum originale
est carentia originalis iustitiæ, non fit ibi mentio de
subiecto. ergo assignatio est insufficientis.

¶ 4 Præ. Sicut originalis iustitia tollitur per pecca-
tum originale, ita gratia tollitur per peccatū actua-
le: sed carentia gratiæ non est ipsum peccatū actua-
le, sed effectus eius. ergo neque carentia originalis
iustitiæ est ipsum peccatum originale.

ITEM ostendebatur quod peccatum originale
sit pœna & culpa, quia super illum Psalmum, Benedi-
xisti Domine terram tuam, dicit glossa, quod id qd̄
contrahimus ab Adam est pœna & culpa: hoc au-
tem est peccatum originale. ergo peccatum origi-
nale est pœna & culpa.

¶ 2 Præ. Ambrosius dicit, q̄ vitium siue pœna natu-
ram corrūpit, culpa Deum offendit: sed originale
peccatū facit vtrumque. ergo est & culpa & pœna.

SED CONTRA, Hugo de sancto Victore dicit, q̄
peccatū originale est mortalis infirmitas, quā cōle-
quitur concupiscentiæ necessitas: sed infirmitas no-

minat pœnā. ergo peccatū originale est pœna tātū.
¶ 2 Præ. Ansel. loquēs de peccato originali, cōpar-
rat ipsū seruituti q̄ patiunt aliqui p̄ peccato patris,
q̄ peccauit crimine lese maiestatis: sed talis seruitus
est pœna tātū. ergo peccatū originale est pœna tātū.

¶ 3 Præ. Aug. Dicit in 13. de Ciu. Dei, q̄ peccatū
originale est lāguor naturæ: sed lāguor nominat pe-
nam. ergo peccatum originale est tantum pœna.

RESPON. Dicendum, q̄ veritas huius quæstionis
accipi potest ex his, quæ supra dicta sunt. Dicitur est
n. supra, q̄ peccatū originale est huius personæ uel
illius, prout consideratur vt pars quædam multitu-
dinis ab Adā deriuatæ, ac si esset quoddam mem-
brum vnius hominis. Dicitur est etiā, q̄ vnius homi-
nis peccatū est vnum peccatū, s̄m qd̄ ad totū referri,
& ad primū peccandi principū: licet executio pec-
cati fiat per diuersa mēbra. Sic ergo peccatum ori-
ginale in isto hōie, vel in illo nihil est aliud quā id,
quod ad ipsum peruenit per originē ex peccato pri-
mi parentis. Sicut peccatū in manu aur in oculo, ni-
hil aliud est q̄ id, qd̄ peruenit ad manū uel ad oculū
ex motione primi principij peccantis, quod est uolū-
tas: licet ex una parte fiat motio per naturā origi-
nā, ex alia vero parte p̄ imperium voluntatis. id uero
qd̄ peruenit ad manū de peccato vnius hōis sin-
gularis, est quidē effectus, & impressio motus primi
inordinati, qui erat in voluntate. vnde oportet q̄
eius similitudinem gerat. motus aut uoluntatis in-
ordinatus, est conuersio ad bonum aliq̄ tempora-
le absque ordine conuenienti ad debitū finē. Quæ
quidē inordinatio est auersio ab incōmutabili bo-
no, & hoc est quasi formale, illud aut quasi materia-
le nā formalis ratio moralis actus accipitur per cō-
parationē ad finem. Vnde & id quod ad manū per-
tinet de peccato vnius hominis, nihil aliud est quā
applicatio eius ad aliquem effectum sine aliquo or-
dine iustitiæ. Iā uero, si motus uoluntatis peruenit
ad aliqd, qd̄ non est susceptiuum peccati, puta ad lā-
ceam, vel gladiū, non dicimus ibi esse peccatū, nisi
uirtualiter & p̄ modum effectus, in quantum. Iā
uel gladiū mouetur per actum peccati & p̄ficit pec-
cati effectum: non q̄ ipsa lancea uel gladius peccet,
qa non sunt aliquid hōis peccantis, sicut manus uel
oculus. sic ergo in peccato primi parentis, fuit ali-
quid formale. Iā uersio ab incōmutabili bono, & ali-
quid materiale. s. d. conuersio ad bonum cōmutabi-
le. Ex hoc aut q̄ auersus fuit ab incōmutabili bono,
donum originalis iustitiæ amisit: ex hoc uero q̄ cō-
uersus est inordinate ad cōmutabile bonū, inferio-
res vires q̄ erigi debebant ad rōnem, depressæ sunt
ad inferiora. Sic ergo & in his q̄ ex eius stirpe oriun-
tur, & superior pars animæ caret debito ordine ad
Deū, qui erat per originalem iustitiā, & inferiores vi-
res non subdunt rōni, sed ad inferiora conuertuntur
s̄m propriū impetū, & ipsam et corpus in corru-
ptionē tendit s̄m inclinationē cōtrariorum ex qui-
bus cōponit: sed superior pars aiæ & ē qd̄ inferiorum
virium, q̄ sunt sub uoluntate, & ei natæ sunt
obodire, recipiunt hōi sequelā primi peccati s̄m
rōnem culpæ. sunt. n. culpæ susceptiue huiusmodi
partes. Sed inferiores vires, quæ non subduntur uo-
luntati. s. potentie aiæ vegetabilis, & etiā ipsum cor-
pus, sicut ipit huiusmodi sequelam s̄m rōnem pœnæ,
non secundum rationem culpæ: nisi forte uirtuali-
ter, prout scilicet huiusmodi pœna peccatum con-
sequēs, peccati est productiua, secundum quod uis
generatiua per decisionem corporalis seminis ope-

Cius similitudinem gerat. motus aut uoluntatis in-
ordinatus, est conuersio ad bonum aliq̄ tempora-
le absque ordine conuenienti ad debitū finē. Quæ
quidē inordinatio est auersio ab incōmutabili bo-
no, & hoc est quasi formale, illud aut quasi materia-
le nā formalis ratio moralis actus accipitur per cō-
parationē ad finem. Vnde & id quod ad manū per-
tinet de peccato vnius hominis, nihil aliud est quā
applicatio eius ad aliquem effectum sine aliquo or-
dine iustitiæ. Iā uero, si motus uoluntatis peruenit
ad aliqd, qd̄ non est susceptiuum peccati, puta ad lā-
ceam, vel gladiū, non dicimus ibi esse peccatū, nisi
uirtualiter & p̄ modum effectus, in quantum. Iā
uel gladiū mouetur per actum peccati & p̄ficit pec-
cati effectum: non q̄ ipsa lancea uel gladius peccet,
qa non sunt aliquid hōis peccantis, sicut manus uel
oculus. sic ergo in peccato primi parentis, fuit ali-
quid formale. Iā uersio ab incōmutabili bono, & ali-
quid materiale. s. d. conuersio ad bonum cōmutabi-
le. Ex hoc aut q̄ auersus fuit ab incōmutabili bono,
donum originalis iustitiæ amisit: ex hoc uero q̄ cō-
uersus est inordinate ad cōmutabile bonū, inferio-
res vires q̄ erigi debebant ad rōnem, depressæ sunt
ad inferiora. Sic ergo & in his q̄ ex eius stirpe oriun-
tur, & superior pars animæ caret debito ordine ad
Deū, qui erat per originalem iustitiā, & inferiores vi-
res non subdunt rōni, sed ad inferiora conuertuntur
s̄m propriū impetū, & ipsam et corpus in corru-
ptionē tendit s̄m inclinationē cōtrariorum ex qui-
bus cōponit: sed superior pars aiæ & ē qd̄ inferiorum
virium, q̄ sunt sub uoluntate, & ei natæ sunt
obodire, recipiunt hōi sequelā primi peccati s̄m
rōnem culpæ. sunt. n. culpæ susceptiue huiusmodi
partes. Sed inferiores vires, quæ non subduntur uo-
luntati. s. potentie aiæ vegetabilis, & etiā ipsum cor-
pus, sicut ipit huiusmodi sequelam s̄m rōnem pœnæ,
non secundum rationem culpæ: nisi forte uirtuali-
ter, prout scilicet huiusmodi pœna peccatum con-
sequēs, peccati est productiua, secundum quod uis
generatiua per decisionem corporalis seminis ope-

Duel gladiū mouetur per actum peccati & p̄ficit pec-
cati effectum: non q̄ ipsa lancea uel gladius peccet,
qa non sunt aliquid hōis peccantis, sicut manus uel
oculus. sic ergo in peccato primi parentis, fuit ali-
quid formale. Iā uersio ab incōmutabili bono, & ali-
quid materiale. s. d. conuersio ad bonum cōmutabi-
le. Ex hoc aut q̄ auersus fuit ab incōmutabili bono,
donum originalis iustitiæ amisit: ex hoc uero q̄ cō-
uersus est inordinate ad cōmutabile bonū, inferio-
res vires q̄ erigi debebant ad rōnem, depressæ sunt
ad inferiora. Sic ergo & in his q̄ ex eius stirpe oriun-
tur, & superior pars animæ caret debito ordine ad
Deū, qui erat per originalem iustitiā, & inferiores vi-
res non subdunt rōni, sed ad inferiora conuertuntur
s̄m propriū impetū, & ipsam et corpus in corru-
ptionē tendit s̄m inclinationē cōtrariorum ex qui-
bus cōponit: sed superior pars aiæ & ē qd̄ inferiorum
virium, q̄ sunt sub uoluntate, & ei natæ sunt
obodire, recipiunt hōi sequelā primi peccati s̄m
rōnem culpæ. sunt. n. culpæ susceptiue huiusmodi
partes. Sed inferiores vires, quæ non subduntur uo-
luntati. s. potentie aiæ vegetabilis, & etiā ipsum cor-
pus, sicut ipit huiusmodi sequelam s̄m rōnem pœnæ,
non secundum rationem culpæ: nisi forte uirtuali-
ter, prout scilicet huiusmodi pœna peccatum con-
sequēs, peccati est productiua, secundum quod uis
generatiua per decisionem corporalis seminis ope-

Quæst. dis. S. Tho. Ratur

In li. de peccato originali c. 27.

li. 14. in ca. 19. circa finem, tom. 5.

Locis hęc quære superius allegatis.

Ar. præced.

D. 266.

ratur ad translationem peccati originalis, sicut cum humana natura. Sed inter superiores vires, quae suscipiunt defectum per originem traductum secundum rationem culpae una est, quae omnes alias mouet. scilicet voluntas: omnes autem aliae mouentur ab ea ad suos actus. Semper autem quod est ex parte agentis & mouentis, est sicut formale: quod autem est ex parte mobilis & patientis, est sicut materiale. Et ideo cum carentia originalis iustitiae se habeat ex parte volutatis: ex parte autem inferiorum virium a voluntate motarum sit pronitas ad inordinate appetendum, quae concupiscentia dici potest, sequitur quod peccatum originale in hoc homine vel in illo nihil est aliud, quam concupiscentia cum carentia originalis iustitiae: ita tamen quod carentia originalis iustitiae est quasi formale in peccato originali, concupiscentia autem est quasi materiale, sicut & in peccato actuali auersio ab incommutabili bono est quasi formale, conuersio autem ad commutabile bonum sit quasi materiale: ut sic intelligatur in peccato originali auersio animae & conuersio, sicut in peccato actuali actus, ut ita dicam, auersus & conuersus.

Ad argum. primum.

Ad primum in contrarium.

CONCEDENDAE sunt ergo rationes, quibus probatur quod originale peccatum sit concupiscentia.

AD PRIMUM vero eorum, quae in contrarium obijciebantur dicendum, quod aliquid potest esse naturale homini dupliciter. Vno modo in quantum est animal, & sic naturale est ei, quod concupiscentibus feratur in delectabile secundum sensum cōiter loquendo. Alio modo in quantum est homo, id est, animal rationale. Et sic naturale est ei, quod concupiscentibus feratur in delectabile sensus secundum ordinem rationis. Concupiscentia ergo, per quam prona est vis concupiscentibus, ut feratur in delectabile sensus praeter ordinem rationis: est contra naturam hominis in quantum est homo, ita pertinet ad peccatum originale.

Lib. 3. com. 59. to. 2.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut vis concupiscentibus naturalis est homini secundum naturam institutionis: ita & quod subdatur rationi est ei naturale, secundum id quod Philosophus dicit in 3. de Anima, quod appetitus sensitiuus sequitur appetitum rationis, sicut sphaera mouetur a sphaera.

Cap. 4. p. 4. nō multum remoue a sic illius.

AD TERTIVM dicendum, quod concupiscentia est quidem boni, secundum quod sequitur ordinem rationis: est autem mali, secundum quod est praeter ordinem rationis, quia ut Dionysius dicit in 4. cap. de Diuinis nominibus. Malum hominis est praeter rationem esse. Et inde est quod furere praeter rationem est malum in homine, quamuis sit bonum in cane.

AD QVARTVM dicendum, quod concupiscentia secundum quod pertinet ad originale peccatum, non est concupiscentia actualis, sed habitualis: sed intelligendum est quod ex habitu efficiuntur habitus ad aliquid. Dupliciter autem aliquid agens potest esse habitus ad aliquid agendum. Vno modo ex aliqua forma inclinante ad hoc, sicut corpus graue ex forma sua quam habet a genere inclinatur deorsum: alio modo ex subtractione eius quod impediēbat, sicut vinum effunditur fractis circulis, qui effusione impediēbat, & equus concitatus praecipitanter vadit rupto freno, quo retinebatur. Sic ergo concupiscentia habitualis potest dici dupliciter, vno modo aliqua dispositio uel habitus inclinans ad concupiscendum: sicut si in aliquo ex frequentia actuali concupiscentia causaretur concupiscentia habitus, & sic concupiscentia non dicitur originale peccatum. Alio modo potest intelligi habitualis concupiscentia, ipsa pronitas uel habitus ad concupiscendum, quae est ex hoc quod vis concupiscentibus non p-

fecte subditur rationi, sublato freno originalis iustitiae & hoc modo peccatum originale materialiter loquendo est habitualis concupiscentia. Nec tamen sequitur de habitualis concupiscentia positioe accepta. non habet rationem peccati actualis secundum quod dicitur in actibus personae, quod propter hoc habitualis concupiscentia per remotionem accepta non habet rationem originalis peccati secundum quod ex actu primi parentis causatur: quia peccatum originale non eadem ratione dicitur peccatum, quae & actualis: quia actualis peccatum in actu voluntario alicuius personae consistit. Et hoc quod ad talem actum non pertinet, non habet rationem actualis peccati: sed peccatum originale pertinet ad personam secundum naturam, quam ab alio tractat originem. Et ideo omnis defectus in natura propter inuentus deriuatus a peccato primi parentis habet rationem peccati originalis, dummodo sit in actu peccato quod sit susceptum culpae. Nam sicut Augustinus dicit in primo Retractionum, Concupiscentia dicitur peccatum: quia est a peccato facta.

AD QVINTVM dicendum, quod sicut habitus virtuosus, qui est proprius huius personae, est accipitur ex actibus huius personae: ita & habitualis concupiscentia quae pertinet ad peccatum naturae, est accipitur ex voluntario actu primi parentis: non autem est naturalis proprie loquendo, neque infinita.

AD SEXTVM dicendum, quod obiectio illa procedit de habitu personali positioe dicto: talis autem habitus non est peccatum originale.

AD SEPTIMVM dicendum, quod sub peccato originali comprehenditur & malitia & ignorantia. Scilicet concupiscentia contracta per originem, nihil aliud quam desitutio inferiorum virium a retentione iustitiae originalis: ita malitia contracta nihil aliud est, quam desitutio ipsius voluntatis ab originalis iustitia. Et inde incurrit omnem pronitatem ad malum eligendum. Et sic secundum praemissa malitia habet in peccato originali, ut formale: concupiscentia autem ut materiale. De ignorantia autem postea dicetur.

AD OCTAVM dicendum, quod aliquid dicitur aliquid aliud, non solum sicut per accidens: sed et sicut per se propter formale principium: sicut corpus dicitur vitium propter animam: nec tamen sequitur quod corpus non sit rei viuentis. Et similiter concupiscentia dicitur originale peccatum propter carentiam originalis iustitiae, quae, sicut dictum est, se habet ad ipsam ut male ad materiale. Unde non sequitur quod concupiscentia non sit aliquid originalis peccati.

AD NONVM dicendum, quod accidens naturale carentiae ex principijs subiecti: non autem accidens in materia cuiusmodi est peccatum originale: & tamen etiam peccatum originale causatur a voluntate primi parentis.

AD X. dicendum, quod concupiscentia secundum quod est originalis peccatum, non nominat necessitatem conueniendi motibus concupiscentiae inordinatis: sed nominat necessitatem sentiendi, quae quidem manet post baptismum: sed non manet cum carentia originalis iustitiae ex qua est reatus poenae. Et ideo dicitur quod manet actu, & transit reatu. Nec tamen oportet, quod necessitas sentiendi concupiscentiae motus, non habeat rationem originalis peccati, propter hoc quod sentire habet motum in actu, & transit reatu. Et ideo defectus qui constituit originale peccatum est ipsa inordinatio actus, non autem carentia poenae, quae est defectus in subiecto peccati: sed poenatum originale est peccatum naturae. & ideo inordinatio

natio naturae per subtractionem originalis iustitiae facit rationem originalis peccati.

AD XI. dicendum, quod concupiscentia potest dupliciter considerari. Uno modo secundum quod est in alio, & hoc modo concupiscentia peccati quod est in filio, & non est de essentia eius: sed praecedit ipsum. Alio modo potest considerari secundum quod est in eodem, & sic est causa per modum materiae, quae est de essentia rei, & praecedit quodammodo per modum materiae, sicut & corpus praecedit animam in ordine causa materialis. Dicitur enim supra, quod ex carne ad quam pertinet concupiscentia, inficitur anima, ad quam pertinet carentia originalis iustitiae.

AD XII. dicendum, quod etiam corruptio irascibilis, materialiter se habet in peccato originali, sicut & corruptio concupiscentis: denominatur tamen magis a concupiscentia propter duo. Primo quidem, quia omnes passiones irascibilis ab amore oriuntur, qui est in concupiscentia, & ad gaudium vel tristitiam terminantur, quae sunt etiam in concupiscentia: unde & communiter tam motus concupiscentis, quam irascibilis, concupiscentia dici potest. Secundo quia peccatum originale traducitur per actum generationis, in qua maxime est delectatio, circa quam apparet inordinatio concupiscentis: unde concupiscentis dicitur non solum corrupta: sed etiam infecta, inquantum per huiusmodi actum traducitur originale peccatum. Ad illud autem quod quaerebatur de ignorantia, dicendum est quod inter alias vires etiam intellectus a voluntate movetur: & sic defectus intellectus etiam continetur materialiter sub peccato originali. Qui quidem defectus est carentia illius scientiae naturalis, quam homo in primo statu habuisset. Et per hunc modum ignorantia materialiter continetur sub peccato originali.

AD PRIMVM vero quod in contrarium obijciunt, dicendum est, quod cum peccatum originale sit peccatum naturae, sicut natura humana ex multis partibus componitur: ita multa conveniunt ad originale peccatum, scilicet defectus diversarum partium humanae naturae.

AD SECUNDVM dicendum, quod ea quae non sunt nata obedire rationi, non sunt susceptiva culpa: & ideo in eis defectus traductus non habet rationem culpa, sed poena tantum. Intellectus autem est susceptivus culpa, potest enim aliquis & mereri & demereri per actum intellectus, secundum quod est voluntarius: & ideo non est simile. Ad illud autem quod quaerebatur de carentia originalis iustitiae, dicendum est, quod est sicut formale in originali peccato, ut dictum est.

AD PRIMVM vero quod in contrarium obijciunt, dicendum, quod originalis iustitia includit gratiam gratum facientem, nec credo verum esse, quod homo sit creatus in naturalibus puris. Si tamen non includit gratiam gratum facientem, non tamen propter hoc excludit, quin carentia originalis iustitiae habeat rationem culpa: quia ex hoc ipso quod aliquis peccat contra dictamen rationis naturalis, incurrit culpam. Rectitudo enim gratiae non est sine rectitudine naturae.

AD SECUNDVM dicendum, quod iustitia originalis restituitur in baptismo quantum ad hoc, quod superior pars animae coniungitur Deo, per cuius privationem inerat reatus culpa: sed non quantum ad hoc, quod rationi subijciant inferiores vires. Ex huiusmodi enim defectu est concupiscentia, quae manet post baptismum.

AD TERTIVM dicendum, quod in definitione iustitiae ponitur voluntas. Est enim iustitia rectitudo voluntatis,

ut Ansel. dicit. Et ideo ex quo iustitia ponitur in definitione originalis peccati, non deest ibi subiectum: sicut si simum ponatur in definitione alius, non oportet quod ponatur ibi nasus, & ponitur in definitione simi.

AD QVARTVM dicendum, quod privatio gratiae non est in ipso actu: sed in subiecto actus, & ideo non pertinet ad peccatum actuale: sed carentia originalis iustitiae est in natura, & ideo potest pertinere ad originale peccatum, quod est peccatum naturae. Ad id vero quod quaerebatur, utrum sit poena tantum, vel poena & culpa, dicendum sicut supra dictum est, quod si comparatur ad istum hominem prout est persona quaedam, non habito respectu ad naturam, sic est poena: si autem comparatur ad principium in quo omnes peccaverunt, sic habet rationem culpa. Et per hoc patet de facili responsio ad obiecta.

ARTICVLVS III. Vtrum peccatum originale sit sicut in subiecto, in carne, vel in anima.

TERTIO quaeritur in quo sit peccatum originale, sicut in subiecto, utrum scilicet in carne, vel in anima. Et versus quod in carne & non in anima. Anima enim est creata a Deo: sed a Deo non habet immunditiam peccati, nec est ex se ipsa: quia sic esset actuale peccatum. ergo nullo modo originale peccatum est in anima.

¶ 2. Praet. In quocumque est peccatum originale, ille peccavit in Adam, secundum illud Apostoli Rom. 5. In quo omnes peccaverunt. Sed anima huius hominis non peccavit in Adam, quia non erat ibi. ergo in anima non est peccatum originale.

¶ 3. Praet. August. dicit in libro contra quinquaginta haereses, quod radij solis sparguntur per feces, nec inquinantur: sed anima est quaedam lux spiritualis, & sic est virtuosior quam lux corporalis. ergo anima non inquinatur per immunditiam carnis.

¶ 4. Praet. Poena respondet culpa: sed poena peccati originalis est mors quae non est solius animae, sed communis. ergo peccatum originale non est in anima, sed in communione.

¶ 5. Praet. Verus est aliquid in carne, quam in effectu. Si ergo causa infectionis animae est ex carne, versus quod originale peccatum magis sit in carne, quam in anima.

SED CONTRA est quod Ambrosius dicit, quod id est susceptivum virtutis & vitij: sed caro non est susceptiva virtutis, ergo nec vitij.

RESPON. Dicendum, quod ad huius quaestionis intelligentiam duas distinctiones considerare oportet. Primo quidem quod aliquid dupliciter dicitur esse in aliquo, uno modo sicut in proprio subiecto, alio modo sicut in causa. proprium autem subiectum alicuius accidentis coaequatur ipsi accidenti: puta si volumus considerare proprium subiectum felicitatis & virtutis, cum felicitas & virtus sint propria hominis, proprium subiectum utriusque erit id, quod est proprium hominis, scilicet pars animae rationalis, ut Philosophus probat in 1. Ethic. Causa autem est duplex, scilicet instrumentalis, & principalis. In principali quidem causa est aliquid secundum similitudinem formae, vel eiusdem speciei, si sit causa uniuoca, puta cum homo generat hominem, vel ignis ignem: vel secundum aliquam excellentiorem formam, si sit agens non uniuocum, sicut sol generat hominem. In causa autem instrumentali est aliquid effectus secundum virtutem, quam recipit instrumentum a causa principali, inquantum movetur ab ea. Aliter enim est forma domus in lapidibus & linguis, tamquam in proprio subie-

Quest. dis. Tho. R 2 do

In lib. de cept. uirg. c. 3. a medio.

In corp. art. & art. 1.

In lib. contra quinq; haer. c. 5. a medio.

In li. de Nee & arca. c. 12. a medio.

Li. 1. ex c. 9. a medio.